

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 16

ביאור על הנ"ל

ביאור הנאמר לעיל

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/16](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/16)

1 ביאור על הנ"ל

ביאור על האמור לעיל

2 ביאור הדברים על ענין נ"ח משמאל ומזוזה מימין. הנה המצות הן מלמטה למעלה והתורה מלמעלה למטה.

ביאור הדברים בענין "נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין". והנה, המצוות הן מלמטה למעלה, והתורה מלמעלה למטה.

והיחוד שביניהם הוא כמשל העומד למעלה ורוצה להתקרב עם העומד למטה זה עולה בסולם וזה יורד עד שנפגשין זה בזה.

והיחוד ביניהן דומה למשל על אדם העומד למעלה ורוצה להתקרב אל אדם העומד למטה: זה עולה בסולם וזה יורד, עד שהם נפגשים.

3 וביאור הענין הנה כתיב כל אשר חפץ ה' עשה. וכתיב בדבר ה' שמים נעשו.

והביאור הוא: נאמר "כל אשר חפץ ה' עשה", ונאמר "בדבר ה' שמים נעשו".

והענין שהחומר נברא בדבר ה' והתמונה והציור באיזה אופן שנברא הוא מחפץ ה' מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית.

והענין הוא שהחומר נברא בדבר ה', ואילו הצורה והתבנית, כלומר האופן שבו נברא, הן מחפץ ה': "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית".

שבח"י החכמה היא בחי' גבורות. דהיינו התחלקות לעשות כל ציור וכל תמונה לכל הפרטים למיניהם. כי בחינת החכמה היא בחינת גבורות, כלומר התחלקות: לעשות לכל הפרטים למיניהם צורה ותבנית משלהם.

4 ושרש החכמה למעלה הוא בחי' בוצינא דקרדוניתא קו המדה מדוד משחת' [משחתא]. מי מדד בשעלו מים כו'. והגילוי הוא בחכמה דאצי' אור אבא ושם מה רבו מעשיך שרבו מאד פרטיים רבים.

שורש החכמה שלמעלה הוא בבחינת בוצינא דקרדוניתא, קו המידה, המודד את המידה: "מי מדד בשעלו מים" וכו'. הגילוי הוא בחכמה דאצילות, אור אבא; ושם נאמר "מה רבו מעשיך", שהרי יש בהם פרטים רבים מאוד.

אך שהיו כלולים בחכמה וכמשל השכל הגשמי שתופס ומקיף הרבה ענינים בבת אחת וברגע אחת וכדי להוציא מהעלם אל הגילוי צריך לפרט בדבורים רבים ושונים בשעה ושתים.

אלא שהם כלולים בחכמה, בדומה לשכל הגשמי שתופס ומקיף ענינים רבים בבת אחת, ברגע אחד; וכדי להוציא אותם מן ההעלם אל הגילוי צריך לפרט אותם כמילים רבות ושונות, כמשך שעה או שתיים.

כך בחכמה כלולים מה רבו מעשיך בכל ציור וכל תמונה ונפרטו בע"מ [בעשרה מאמרות] שנברא העולם. אך המאמרות הן עשרה בלבד כי לא נפרט הכל בדבור רק דרך כלל ולא דרך פרט:

כך כלולים בחכמה "מה רבו מעשיך", על כל צורה ותבנית, והם פורטו בעשרת המאמרות שבהם נברא העולם. אולם המאמרות הם עשרה בלבד, משום שלא הכול פורט בדיבור, אלא נאמר דרך כלל ולא דרך פרט.

5 והטעם כי מה שנפרט בדבור הוא בכדי להיות בחי' יש כי מבחי' חכמה דאצי' לא היה יכול להיות בחי' יש ואפי' [ואפילו] מה שנתלבש בז"א שהוא בחי' הוי"ה הכל נק' בחי' א"ס דאיהו וחיוהי חד.

והטעם הוא, שהפירוט בדיבור נועד לאפשר את קיומה של בחינת יש, שכן מבחינת חכמה דאצילות לא הייתה יכולה להיות בחינת יש; ואפילו מה שהתלבש בז"א, שהוא בחינת הוי", נקרא כולו בחינת אין סוף, שהרי "הוא וחיותו אחד".

6 ולא היה יכול להיות בחי' פירוד רק במלי' דאצי' בדבר מלך שלטון. והיינו ע"י כי מלי' דאצי' נעשה עתיק דבריאה וכו'.

ולא הייתה יכולה להיות מציאות נפרדת אלא במלכות של אצילות, מכוח "דבר מלך שלטון". הדבר הוא משום שמלכות של אצילות נעשית עתיק של בריאה, וכן הלאה.

אך מ"מ בחי' הוי"ה מושל בבחי' מלי' להיות בטול היש וכענין וצבא השמים לך משתחווים דהיינו בחי' בטול המלאכים בכלות הנפש.

אף על פי כן, מדרגת הוי' שולטת במדרגת המלכות, כדי שתהיה מציאות היש בביטול, כענין "וצבא השמים לך משתחווים" — כלומר, ביטול המלאכים, בכלות הנפש.

והשמש והירח משתחווים אפי' [ואפילו] בגופם שסובבים והולכים ובטול זה הוא ע"י כל אשר חפץ הוי"ה שבחי' חפץ זה מתלבש בחכמה דאצי' וחכמה דאצי' מתלבשת בחכמה דמלי' דאצי' המתלבשת בביי"ע

והשמש והירח משתחווים אפילו בגופם, בכך שהם סובבים והולכים. ביטול זה הוא מכוח "כל אשר חפץ הוי'", שכן בחינת חפץ זו מתלבשת בחכמה של אצילות, וחכמה של אצילות מתלבשת בחכמה של מלכות דאצילות, המתלבשת בבריאה, יצירה ועשייה,

כי גבוה מעל גבוה שומר. וכל מה שלמטה מקבל ממה שלמעלה הימנו עד רום המעלות.

כי "גבוה מעל גבוה שומר". וכל מה שלמטה מקבל ממה שלמעלה ממנו, עד רום המעלות.

(ואפי' [ואפילו] הפילוסופים מודים בזה רק שאין משיגים רק עשר בחי' התחתונות ח' גלגלים וגלגל היומי.

(ואפילו הפילוסופים מודים בכך, אלא שהם משיגים רק את עשר המדרגות התחתונות: שמונה גלגלים וגלגל יומי.

וע' בפרדס שער ששי ספ"ג [סוף פרק ג'] וכבר הסכימו החוקרים כו' וגלגל השכל העשירי כו' ויותר מזה אין משיגים אבל יכול להיות גם לפי דעתם שיש למעלה מהם ג"כ)

ועיין בפרדס, שער ו', סוף פרק ג': "וכבר הסכימו החוקרים" וכו', "וגלגל השכל העשירי" וכו'; ולמעלה מזה אין הם משיגים. אבל ייתכן שגם לפי דעתם יש מדרגות נוספות למעלה מהם.)

רק העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] אומרים מאחר שכבר נשתלשל בהעלם אחר העלם בבחי' שם אלקים המצמצם כו' מוכרח להיות נשאר כך

אלא שעובדי הכוכבים והמזלות אומרים: מאחר שהדבר כבר השתלשל בהעלם אחר העלם, בבחינת שם אלקים המצמצם וכו', הוא מוכרח להישאר כך.

אבל כי אני ידעתי (אני בחי' מלי' וכנ"י [וכנסת ישראל]) כי גדול הוי"ה ששם הוי"ה מושל על כל בחי' אלקים משא"כ פרעה אמר לא ידעתי את הוי"ה שלא ידע רק שם אלקים.

אבל "כי אני ידעתי" — "אני" היא בחינת המלכות וכנסת ישראל — "כי גדול הוי"ה", שכן שם הוי' שולט בכל בחינות אלקים. ואילו פרעה אמר: "לא ידעתי את הוי"ה", כי הכיר רק את שם אלקים.

ואמר עזב ה' את הארץ (ובאמת לא בדעת ידבר כמ"ש בתניא ח"ב [חלק ב'] שהרי נס של בריאת שמים וארץ גדול מנס של קי"ס [קריעת ים סוף] כו' ע"ש) ולכן אומרים איה אלקיהם.

והוא אמר: "ה' עזב את הארץ" (אך לאמיתו של דבר הוא מדבר בלי דעת, כפי שכתוב בתניא, חלק ב', שהרי נס בריאת שמים וארץ גדול מנס קריעת ים סוף וכו'; עיין שם). ולכן הם אומרים: "איה אלקיהם?"

אבל באמת כל אשר חפץ הוי"ה עשה. שזהו ענין יחוד שם הוי"ה עם שם אלקים ויחוד קוב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתה שיחוד זה היינו בחי' המשכה שנמשך שם הוי"ה ומשתלב בשם אלקים להיות בטול היש כו'.

אבל לאמיתו של דבר, "כל אשר חפץ הוי" עשה". זהו ענין יחוד שם הוי" עם שם אלקים, ויחוד הקדוש ברוך הוא ושכינתו; יחוד זה הוא בחינת המשכה, שבה שם הוי" נמשך ומשתלב בשם אלקים, כדי שיהיה ביטול היש וכו'.

7 והנה בבחי' יחוד זה והמשכה זו יש ב' דרכים. הא' ששם הוי"ה יורד למטה לבחי' אלקים ונקי' שילוב הוי"ה באלקים.

והנה, ביחוד ובהמשכה אלה יש שתי דרכים. הדרך הראשונה היא ששם הוי" יורד למטה, לבחינת אלקים, וזה נקרא שילוב הוי" באלקים.

ואזי האל"ף קודם ל"י ששם אלקים מלביש את שם הוי"ה. ושם הוי"ה מלובש בתוכו. והב' ששם אלקים עולה למעלה.

ואז האל"ף קודמת ליו"ד, שכן שם אלקים מלביש את שם הוי", ושם הוי" מלובש בתוכו. והדרך השנייה היא ששם אלקים עולה למעלה

ונכלל בשם הוי"ה ואזי היו"ד קודם לאל"ף כו' והנה היתרון והמעלה הוא כששם אלקים עולה למעלה כי כשהשם של הוי"ה יורד לבחי' שם אלקים להתלבש בו

ונכלל בשם הוי", ואז היו"ד קודמת לאל"ף וכו'. והנה, היתרון והמעלה הם כאשר שם אלקים עולה למעלה; שכן כאשר שם הוי" יורד לבחינת שם אלקים כדי להתלבש בו,

הנה הוא ע"י כמה צמצומים להיות התלבשות בבחי' יש אבל כשהשם אלקים עולה ונכלל בבחי' הוי"ה ה"ז [הרי זה] עולה לבחי' אין כו'.

הרי הדבר נעשה באמצעות צמצומים רבים, כדי שיוכל להתלבש בבחינת יש; אך כאשר שם אלקים עולה ונכלל בבחינת הוי", הוא עולה בכך לבחינת אין וכו'.

8 והנה נר מצוה הוא בחי' העלאה. ותורה אור הוא בחי' המשכה וביאור הענין הוא בהקדים להבין ענין האותיות. והוא כי האותיות היוצאות בה' מוצאות הפה.

והנה, "נר מצוה" הוא בחינת העלאה, ו"תורה אור" הוא בחינת המשכה. ביאור הענין הוא באמצעות הקדמה: יש להבין תחילה את ענין האותיות. האותיות יוצאות מחמשת מוצאות הפה:

אח"כ מן הגרון כו'. אין המוצאות עושים ומפעילים את האותיות כמו כנור המנגן שמוציא הקול ע"י האדם המנגן שאז נולד ונתהוה הקול ונגון.

האותיות אל"ף, ח"ת, ה"א וע"י יוצאות מן הגרון וכו'. [אולם] מוצאות הפה אינן יוצרות ומפיקות את האותיות כפי שכינור מנגן מפיק את הצליל באמצעות האדם המנגן בו; באותו רגע הצליל והניגון נולדים ובאים לידי קיום.

אבל האותיות שבה' מוצאות הפה אינו כן אלא שהאותיות כבר היו בנפש שכל נפש מליאה אותיות ובכואם לה' מוצאות הפה הם המניעים את המוצאות ולא מתנועעים ע"י המוצאות.

אבל באותיות של חמשת מוצאות הפה אין הדבר כך. האותיות כבר היו בנפש, שהרי כל נפש מלאה אותיות. וכשהן מגיעות לחמשת מוצאות הפה, הן שמניעות את המוצאות, ולא המוצאות הן שמניעות אותן.

9 והנה יש כמה בחי' אותיות. אותיות [אותיות] המחשבה ואותיות [ואותיות] הדבור. אותיות המחשבה בבינה ואותיות הדיבור במל' ובחי' דבור שלמעל' [שלמעלה] הוא בבחי' המחשבה למטה

והנה, יש כמה בחינות של אותיות: אותיות המחשבה ואותיות הדיבור. אותיות המחשבה הן בבינה, ואותיות הדיבור הן במלכות. בחינת הדיבור שלמעלה היא בחינת המחשבה שלמטה,

שהוא דבור המלאכי' [המלאכים] וקרא זא"ז [זה אל זה / זה את זה] וגבוה מעל גבוה שמקבלי' [שמקבלים] דין מן דין עד רום המעלות מה שלמטה הוא בבחי' מחשבה נק' לגבי שלמעלה בחי' דבור ובחי' מחשבה שלמעלה יותר נעלמה.

והכוונה היא לדיבור של המלאכים, "וקרא זה אל זה". וכך, "גבוה מעל גבוה", שכן הם מקבלים זה מזה עד רום המעלות: מה שנמצא למטה בבחינת מחשבה נקרא ביחס למה שלמעלה בחינת דיבור, ובחינת המחשבה שלמעלה נעלמת יותר.

10 והנה שרש גלוי האותיות הוא בחכמה ויהי האדם לנפש חיה. בחי' חיה היא בחכמה. אך אין זה רק בבחי' גלוי

כעת, שורש גילוי האותיות הוא בחכמה: "ויהי האדם לנפש חיה"; בחינת חיה היא בחכמה. אך זהו רק בבחינת הגילוי,

אבל שרשם הנעלם הוא למעלה מעלה בבחי' כתר כמ"ש בזוהר אינון כתרין עילאין כו' ונחתא כ"ף מעל כורסיא דיקריה כו'

ואילו שורשן הנעלם הוא למעלה מעלה, בבחינת כתר, כמו שכתוב בזוהר: "הם כתרים עליונים" וכו', ו"הכ"ף ירדה מעל כיסא כבודו" וכו'.

כי מהות האותיות אינן בחי' שכל רק הם למעלה מן השכל שא"א להשיג בשכל מהות האותיות ומוצאן במבטא אב"ג שהם יוצאות מכלי השכל.

כי מהות האותיות אינה בחינת שכל; הן למעלה מן השכל, שהרי אי אפשר להשיג בשכל את מהות האותיות ואת מקורן במבטא אל"ף ביי"ת גימ"ל, כאילו הן יוצאות מכלי השכל.

רק עיקרם נלקחים מבחי' שלמעלה מהשכל והן נעשות בחי' לבוש להשכל להשכיל כל דבר בכל לשון מע' לשון.

אלא עיקרן נלקח מבחינה שלמעלה מן השכל, והן נעשות לבוש לשכל, כדי להבין כל עניין בכל שפה משבעים הלשונות.

שכל דבר שכל אינו נתפס אלא באותיות אבל אין האותיות מהות השכל ועצמותו אלא בחי' לבוש כנודע שהשכל מתלבש לפעמים באותיות אלו.

שהרי כל עניין שכלי נתפס רק באמצעות אותיות; אבל האותיות אינן מהות השכל ועצמותו, אלא בחינת הלבוש שלו, כידוע שהשכל מתלבש לפעמים באותיות אלה.

11 ולפעמים באותיות אלו. כמו דבור התוספות והר"ן [והרכינו נסים] שמלבישים כל א' השכל באותיות אחרים ונלקחים מלמעלה מן השכל רק שאין מתגלים אלא בשכל.

ולפעמים באותיות הללו, כמו בדבריהם של בעלי התוספות ושל הר"ן, שכל אחד מהם מלביש את השכל באותיות אחרות. האותיות נלקחות מלמעלה מן השכל, אלא שהן מתגלות רק בתוך השכל.

והמשל בזה כח ההולדה שבמוח שנתהווה באדם אחרי היותו בן י"ג או ט' (סנהדרין רפ"ח)

והמשל לכך הוא כוח ההולדה שבמוח, המתהווה באדם לאחר שמלאו לו שלוש־עשרה, או תשע שנים (סנהדרין, תחילת פרק ח).

ואף שכבר הי' [היה] לו מוחין בשלימות מ"מ כח ההולדה לא נגמר עד היותו בן י"ג או ט' וגמר כח זה תלוי במאכל אשר יאכל.

ואף שכבר היו לו מוחין בשלמות, בכל זאת כוח ההולדה לא הושלם עד שמלאו לו שלוש־עשרה, או תשע שנים; והשלמת הכוח הזה תלויה במאכל שהוא אוכל.

וכנודע ממה שאין מאכילין את הכה"ג [הכהן גדול] בעיזה"כ [בערב יום הכפורים] דברים שמרביי הזרע. שיש מאכלים מרבים הזרע. ויש מאכלים ממעיטים.

וכידוע מן הדין שאין מאכילים את הכהן הגדול בערב יום הכיפורים דברים המרבים את הזרע, שכן יש מאכלים המרבים את הזרע ויש מאכלים הממעטים אותו.

12 והנה במאכלים ההם עצמן אין בהם כח ההולדה רק כשבאים להמוח. והמוח מתחזק על ידם אזי נתהוו ונגמר כח ההולדה.

והנה, במאכלים עצמם אין כוח הולדה; רק כשהם מגיעים אל המוח, והמוח מתחזק על ידם, אז כוח ההולדה מתהווה ונשלם.

כך האותיו [האותיות] באים מלמעלה מהשכל שאינו נתפס באותיות כלל. ומ"מ כשבאים לבחי' השכל נעשה גילוי השכל ע"י אותיות.

כך גם האותיות באות מלמעלה מן השכל, [מדרגה] שאינה נתפסת באותיות כלל. ואף על פי כן, כשהן מגיעות אל בחינת השכל, גילוי השכל נעשה באמצעות האותיות.

13 ולכן אמרו על מט"ט [מטטרון] שקושר כתריי [כתרים / כתריין] לקונו מתפלותיהם של ישראל. והענין כי אותיות התפלה עולות למעלה ע"י המלאכים כנודע שכמה מלאכים ממונים בכל היכל לקבל התפלות. ואיתא בזוהר שהמלאך נשיק לה.

לכן אמרו על מטטרון שהוא קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל. העניין הוא שאותיות התפילה עולות למעלה באמצעות המלאכים, כידוע שבכל היכל ממונים כמה מלאכים לקבל את התפילות. ונאמר בזוהר שהמלאך מנשק אותה.

14 וביאור ענין זה הוא כמו הנושק עד"מ מכניס רוחו והבלו בדבר שנושק. כך המלאך מכניס רוחו והבלו באותיות

ביאור העניין הוא כך: למשל, מי שמנשק מכניס את נשימתו ואת הבל פיו לדבר שהוא מנשק; כך המלאך מכניס את נשימתו ואת הבל פיו באותיות

התפלה להעלותם מבחי' דבור האדם לבחי' דבור המלאכי' [המלאכים] שהיא בחי' מחשב' שלמטי' [שלמטה] וכך עולה התפלה למעלי' [למעלה / למעלה] מעולם ועד עולם.

של התפילה, כדי להעלות מבחינת הדיבור של האדם לבחינת הדיבור של המלאכים, שהיא בחינת המחשבה שלמטה. וכך התפילה עולה למעלה, מעולם לעולם,

עד עולם העליון שם הוא מט"ט [מטטרון] שעושה בחי' כתר זה. פי' שמעלה האותיו' [האותיות] עד מקורן ושרשן שהוא בכתר.

עד העולם העליון ביותר; שם נמצא מטטרון, שעושה ממנה בחינת כתר. כלומר, הוא מעלה את האותיות עד למקורן ולשרשן, הנמצאים בכתר.

15 והיינו כדי להמשיך אותיות כי התפלה היא יהי רצון שיהי' [שיהיה] המשכת רצון אחר מבתחלה שנמשך בחכ' [בחכמה] וחכמה היא בחי' דין.

וזהו כדי להמשיך אותיות, שכן התפילה היא "יהי רצון" — שתימשך בחינת רצון אחרת מזו שהייתה בתחילה, שנמשכה בחכמה; וחכמה היא בחינת דין.

וכן התורה דמחכ' [דמחכמה] נפקת מימינו אש דת למו שהיא בחי' אש וגבורות וע"פ התורה אין יסורים בלא עון. אבל בכתר שם הם רחמים פשוטים ונושא עון כו' ומשם נמשך אותיות חדשות כו':

וכך גם התורה, ש"מחכמה נפקת": "מימינו אש דת למו" — בחינת אש וגבורות; ועל פי התורה אין יסורים בלא עון. אבל בכתר יש רחמים פשוטים, והוא "נושא עון" וכו'; ומשם נמשכות אותיות חדשות וכו'.

16 והנה ככל הענין הזה באותיות כך הוא בבחי' המצות כי נר מצוה. והענין שאין אור הנר מאיר אלא כשיש אור סביב האור

והנה, כשם שכל העניין הזה מתקיים באותיות, כך הוא גם בבחינת המצוות, שהרי "נר מצוה". והעניין הוא שאור הנר מאיר רק כשיש אור סביב האור;

משא"כ כשאין שם אור יכבה ולא יאיר כלל והנה האור הוא בבחי' אותיות. כי הרי רואין שיסוד האור הוא תחת יסוד האש.

ואילו כשאין שם אור, הוא כבה ואינו מאיר כלל. והנה, האור הוא בבחינת האותיות, שהרי אנו רואים שיסוד האור נמצא מתחת ליסוד האש.

17 ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי יש בו דקות הרבה מיסוד האש. והטעם כי האויר אע"פ [אף על פי] שהוא למטה מיסוד האש. מ"מ שרשו הוא למעלה.

ואף על פי כן, יש בו עדינות רבה יותר מביסוד האש. הטעם לכך הוא שאף שהאויר נמוך מיסוד האש, שורשו נמצא למעלה ממנו.

וביאור הדבר כי הנה יעקב אמר מה נורא. ולכן מה שאומרים הגדול הגבור והנורא. נורא הוא מדתו של יעקב.

ביאור העניין: יעקב אמר "מה נורא". לכן, כשאנו אומרים "הגדול, הגיבור והנורא", "נורא" הוא מידתו של יעקב.

18 ולכאורה לא שייך בחיי נורא ליעקב כ"א לפחד יצחק. אלא לפי שיעקב היה הממוצע בין האבות.

ולכאורה, בחינת "נורא" אינה שייכת ליעקב, אלא רק ל"פחד יצחק". אלא שכך הדבר משום שיעקב היה המתווך בין האבות.

ונודע שא"א שיחברו ב' הפכים עד שיערה רוח מלמעלה משניהם. כענין עושה שלום במרומיו כו'.

וידוע שאי אפשר לחבר שני הפכים עד שתישפע עליהם רוח מלמעלה, ממקום שלמעלה משניהם, כמו בענין "עושה שלום במרומיו" וכו'.

19 ולכן מאחר שיעקב היה המחבר לכך היה בו גילוי בחיי נורא שהוא למעלה משניהם. וכך הוא בבחי' אויר שהדקות הוא לפי שהוא בחיי ממוצע שהוא בקו האמצעי חח"ן [חכמה חסד נצח] מימין. ובג"ה [ובינה

גבורה הוד] משמאל.

לכן, מאחר שיעקב היה זה שמחבר ביניהם, התגלה בו גילוי של בחינת "נורא", שהיא למעלה משניהם. וכך גם בבחינת האויר: זיכוכו נובע מכך שהוא בחינת ממוצע, הנמצא בקו האמצעי — חכמה, חסד ונצח מימין, ובינה, גבורה והוד משמאל,

20 וכדת"י [וכדעת תפארת יסוד] באמצע הוא בחיי אויר שהוא בחיי ז"א שהוא בקו הממוצע בחיי [ת"ת] [תפארת]

ולכן נק' אויר אור יו"ד.

וכתר, דעת, תפארת ויסוד שבאמצע — זו בחינת אויר, שהיא בחינת ז"א, הנמצא בקו האמצעי, בחינת [תפארת]. לכן אויר נקרא אור בתוספת יו"ד.

שהיו"ד הוא בחי' העלם של האור שמוריד וממשיך להיות האור מאיר. כמו האותיות שהן בבחי' ההעלם.

כי היו"ד היא בחינת ההעלם של האור, שמוריד וממשיך אותו כדי שהאור יאיר — בדומה לאותיות, שהן בבחינת העלם.

21 ובהן ועל ידן נתפס השכל ובא לידי גילוי כי א"א לכל שכל בלי אותיות כנ"ל.

ובתוכן ועל ידן השכל נתפס ובא לידי גילוי, שכן אין אפשרות לשכל בלי אותיות, כפי שהוסבר לעיל.

כך האויר שהוא בבחי' העלם בו ועל ידו נתפס האור להאיר לבא לידי גילוי. וזהו כי נר מצוה ותורה אור.

כך גם האוויר, שהוא בבחינת העלם: בתוכו ועל ידו האור נתפס, כדי להאיר [ול]בוא לידי גילוי. וזהו [משמעות] "כי נר מצוה ותורה אור".

שע"י נר מצוה נעשה התורה אור כי המצוות עולות עד הכתר ששם שרש המצוות תר"ך עמודי אור עמוד שמחבר מעלה למטה.

כי באמצעות "נר מצוה" נעשית התורה אור; שהרי המצוות עולות עד כתר, שם שורש המצוות: תר"ך עמודי אור — עמוד המחבר בין מעלה למטה.

22 וכענין יעקב חבל נחלתו כשמתנועע החבל למטה כו'. וכך ע"י המצוות שהן במל' עולות בכתר ונמשך משם בחי' אותיות חדשים דהיינו תוס' [תוספת] אור להיות אור התורה מאיר. כי הנה התורה נקראת משל הקדמוני.

וכך גם בענין "יעקב חבל נחלתו": כאשר מניעים את החבל מלמטה, וכו'. כך, באמצעות המצוות, שהן במלכות ועולות לכתר, נמשכים משם אותיות חדשות — כלומר, תוספת אור — כדי שאור התורה יאיר. שכן התורה נקראת "משל הקדמוני".

23 וענין המשל הוא כמ"ש וידבר שלשת אלפים משל. כי הנה חכמת שלמה היא חכמה תתאה שהיא בחי' מל' דאצי.

ענין המשל הוא כפי שנאמר: "וידבר שלושת אלפים משל". חכמת שלמה היא חכמה תחתונה, שהיא בחינת מלכות דאצילות;

והיינו בחיי מלי המאירה בבי"ע כי מלי דאצי" עצמה היא רוח"ק [רוח הקודש] ונו"ה [ונצח והוד] דאצי" היא בחי' נבואה ובאצילות איהו וחיוהי חד.

כלומר, בחינת המלכות המאירה ב[עולמות] בריאה, יצירה ועשיה. שכן מלכות דאצילות עצמה היא רוח הקודש, ונו"ה דאצילות הן בחינת הנבואה; ובאצילות "הוא וחיותו אחד".

ולכן יש ס"ר פירושים על כל פסוק מד"ת [מדברי תורה] ונבואה. וגם משלי ושה"ש [ושיר השירים] שאמר שלמה ברוה"ק [ברוח הקודש] הן במלי דאצילות עצמה למעלה מחכמת שלמה

ולכן יש שש מאות אלף פירושים לכל פסוק מדברי התורה והנבואה. גם משלי ושיר השירים, שאמר שלמה ברוח הקודש, הם במלכות דאצילות עצמה, למעלה מחכמת שלמה;

אבל מה שנתן חכמה לשלמה היא בחי' חכמה תתאה דבריאה ובחכמה זו דיבר על כל דבר מד"ת [מדברי תורה] שלשת אלפים משל

אבל החכמה שה' נתן לשלמה היא בחינת חכמה תחתונה דבריאה, ובחכמה זו הוא דיבר על כל עניין מדברי התורה שלוש אלפים משל,

דהיינו רוחניות שבד"ת [שבדברי תורה] מכל הג' עולמות בי"ע (שכל מה שיש למטה יש למעלה כנודע מאתרוג שלמטה שמעורר למעלה שדוקא אתרוג ולא תפוח).

כלומר, על הרוחניות שבדברי התורה בכל שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה (שהרי כל מה שיש למטה יש גם למעלה, כידוע מן האתרוג שלמטה, המעורר למעלה — דווקא אתרוג ולא תפוח).

ולקרב אל השכל הוא כמו דבר גשמי המצוייר בדמיון האדם. אך דמיון מחשבת האדם אינה פועלת כלום. אבל למעלה כי לא מחשבותי (כו')

וכדי לקרב זאת אל השכל, הדבר דומה לחפץ גשמי המצטייר בדמיונו של אדם. אלא שדמיון במחשבת האדם אינו פועל דבר, ואילו למעלה נאמר: "כי לא מחשבותי [מחשבותיכם]" (כו')

שהשיג ממדרגה התחתונה דעשיה עד מדרגה הראשונה שבבריאה. וכל עולם יש בו י"ס [י ספירות] וי' כלול מ"י עד אלף וזהו שלשת אלפים.

זה מה שהשיג: מן המדרגה התחתונה של עשיה ועד למדרגה הראשונה שבבריאה. בכל עולם יש עשר ספירות, וכל עשר כלולות מעשר, עד אלף; וזהו שלושת אלפים.

אבל באצ"י דאיהו וחיוהי חד לא השיג. אבל באמת גם התורה דאצ"י היא בחי' משל לגבי המאציל העליון ב"ה.

אבל את אצילות, שבה "הוא וחיותיו אחד", הוא לא השיג. אך לאמיתו של דבר, גם התורה דאצילות היא בחינת משל ביחס למאציל העליון, ברוך הוא.

דאוריית' [דאורייתא] מתקשרא בקוב"ה [בקודשא בריך הוא] כמו דישראל מתקשראן באוריית' שאין להם ערך לגבי התורה אלא דמתקשראן בה.

"התורה קשורה בקדוש ברוך הוא, כשם שישראל קשורים בתורה", שכן אין להם ערך ביחס לתורה, אלא שהם קשורים בה.

24 וכך התורה מתקשראת בקוב"ה [בקודשא בריך הוא] כו'. וכדי שיומשך ויתפשט אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה

המאציל בהתורה הוא ע"י נר מצוה

כך גם התורה מתקשרת לקדוש ברוך הוא וכו'. וכדי שאור אין סוף, המאציל, יימשך ויתפשט בתורה, הדבר נעשה באמצעות "נר מצוה",

שהיא בחי' אוי"ר [אור] אור יי' שהמצות הן בחי' העלאה כמו קרבנות שנעשו מן הבהמות להיות אשה ריח ניחוח.

שהיא בחינת אוויר — אור עם יו"ד. שכן המצוות הן בחינת עלייה, כמו הקרבנות שנעשו מן הבהמות, כדי להיות "אֶשֶׁה ריח ניחוח".

וכן תפלין של קלף מעור הבהמות. וציצית של צמר. והרי זו בחי' העלאה מדבר גשמי להיות התכללות ברוחניות אק"ב [אשר קדשנו במצותיו]

וכך גם תפילין, העשויות קלף מעור בהמות, וציצית העשויה צמר. זו בחינת עלייה מדבר גשמי, כדי שייכלל ברוחניות של "אשר קדשנו במצותיו".

(וגם הם המשכות אך מפני שנעשות ע"י מעשה האדם בפוי"מ [בפועל ממש] הרי הן העלאות שהאדם מעלה ומקשר אותן לאוא"ס [לאור אין סוף] הנמשך בתוכן משא"כ התורה היא המשכה לבדה קורא בתורה שקורא וממשיך מה שכבר היה כאדם הקורא לחברו כו')

(גם הן ממשיכות אור למטה; אך מכיוון שהן נעשות באמצעות מעשה האדם בפועל, הן נחשבות עליות: האדם מעלה אותן ומקשר אותן לאור אין סוף שנמשך לתוכן. התורה, לעומת זאת, היא המשכה בלבד: מי שקורא בתורה קורא וממשיך את מה שכבר היה, כמו אדם הקורא לחברו וכו').

וע"י העלאה זו נעשה המשכת התורה. וזהו יהא שמו הגדול מבורך כי יש שם הוי"ה בחי' מלי' כי הוי"ה הוא ז"א ושמו של הוי"ה

ועל ידי עלייה זו נעשית המשכת התורה. וזהו [פירוש] "יהא שמו הגדול מבורך": יש שם הוי"ה בחינת מלכות, שכן הוי"ה הוא ז"א, ושמו של הוי"ה

דהיינו הגילוי הוא במלי' ושם הגדול הוא בכתר (ופעם אמרו בזוהר דהיינו בבינה והכל אי' כי התגלות עתיק בבינה) דהיינו מלי' דא"ק [דאדם קדמון]

כלומר, ההתגלות היא במלכות, ואילו השם הגדול הוא בכתר (ובמקום אחד נאמר בזוהר שהוא בבינה; והכול עניין אחד, כי עתיק מתגלה בבינה), כלומר במלכות דאדם קדמון.

ולכן אומרים מברך לעלם בלשון יחיד שהוא עולם האצ"י שהוא רה"י [רשות היחיד] דאיהו וחיוהי חד לפי ששם הגדול הוא למעלה מהאצילות ונמשך באצ"י וזהו הקב"ה מנענע בראשו.

ולכן אומרים "מברך לעלם" בלשון יחיד, והכוונה לעולם האצילות, שהוא רשות היחיד, משום ש"הוא וחיוהי חד"; שכן השם הגדול נמצא למעלה מאצילות ונמשך לתוך אצילות. וזהו [פירוש] "הקב"ה מנענע בראשו".

פ"י בכח"י כתר שמנענע וממשיך למטה אך דוקא באיש"ר [באמן יהא שמיה רבא] דאגדתא כי אגדה היא בחי' חכמה שרוב סודות התורה גנוזין בה כמ"ש האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה].

כלומר, בחינת כתר, שהוא מנענע וממשיך למטה. אך הדבר הוא דווקא באמירת "אמן יהא שמיה רבא" על האגדה, שכן אגדה היא בחינת חכמה, שבה גנוזים רוב סודות התורה, כפי שכתב האריז"ל.

25 ואיש"ר [ואמן יהא שמיה רבא] אומרים בצבור שאז דוקא מנענע בכל בחי' ראשו משא"כ אחד העוסק בתורה אע"פ [אף על פי] שהקב"ה קורא ושונה כנגדו מ"מ אין המשכה זו רק בחלק נפשו אבל בצבור ממשיכים בחי' כללות כו'.

את "אמן, יהא שמיה רבא" אומרים בציבור, ורק אז הוא מנענע את כל בחינות ראשו. לעומת זאת, אדם יחיד העוסק בתורה — אף שהקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו — המשכה זו מגיעה רק לחלק הנפש שלו; ואילו בציבור ממשיכים את בחינת הכללות וכו'.

26 ובוה יובן ענין נ"ח משמאל ומזוזה מימין. מזוזה הוא בחי' המצות שהמזוזה היא בחי' העלא' [העלאת / העלאה].

בכך יובן עניינם של "נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין". המזוזה היא בחינת המצוות, שכן המזוזה היא בחינת העלאה.

שבית האדם וכל מה שבתוכו בטל לה' אחד שכותבין במזוזה אחד ואהבת. כי בכל לבבך הוא בחי' התפלה בלב.

ביתו של האדם וכל מה שבתוכו בטלים לה' אחד, שהרי במזוזה כותבים "אחד" ו"ואהבת". "בכל לבבך" הוא בחינת התפילה שבלב.

27 ובכל נפשך היא בחי' התורה לקשר מחשבה במחשבה ודבור בדבור. ודברי אשר שמתי בפך. ובכל מאדך היא המזוזה שהיא בסוף ביתו עם כל הרכוש שבתוכו.

"בכל נפשך" היא בחינת התורה, הקושרת מחשבה במחשבה ודיבור בדיבור, ו"דברי אשר שמתי בפך"; ו"בכל מאדך" היא המזוזה, הנמצאת בקצה הבית, עם כל הרכוש שבתוכו.

ועי' נ"ח משמאל היא תורה אור שהיונים רצו להשכיחם תורתך ותקנו להניחה על פתח הבית מבחוץ לר"ה [לראש השנה].

ועל ידי כך [באה] נר חנוכה משמאל, שהיא "תורה אור", שהרי היונים ביקשו "להשכיחם תורתך"; ו[חכמים] תיקנו להניחו בפתח הבית מבחוץ, כלפי רשות הרבים.

כי המלי' נקי' פתח הבית שמשמש כניסה ויציאה וכך כתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש כו'. וביציאתה לבי"ע הנה מלי' בכל משלה.

שהרי מלכות נקראת פתח הבית, המשמש לכניסה וליציאה; וכך כתוב: "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" כו'. וכשהיא יוצאת לבריאה, יצירה ועשיה, "בכל מושלה".

וצריך להמשיך גם שם בטורי דפרודא. על הרי בתר בחי' אור התורה והיא משמאל בחי' גבורות וזה היה בזמן בית שני כו'.

וצריך להמשיך גם שם, אל "הרי הפרוד" — "על הרי בתר" — את בחינת אור התורה. היא משמאל, בחינת גבורות; וזה היה בזמן בית שני כו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/16

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק